

Pogovor z g. Frankom Nemcem,
direktorjem agencije

Agencija za prestrukturiranje energetike

APE – Agencija za prestrukturiranje energetike je bila v dogovoru s takratnim Sekretariatom za energetiko ustanovljena leta 1991. Njen cilj je bil zagon in spodbujanje dejavnosti na področju učinkovite rabe in obnovljivih virov energije.

Ustanovljeni ste bili na pobudo države, danes pa delujete kot samostojno podjetje. Zakaj?

Pobudo za našo ustanovitev so dali Zeleni Slovenije, ki so bili takrat del Demosa. Povod za ustanovitev je bila zahteva te stranke za predčasno zaprtje jedrske elektrarne Krško. Takrat je naša študija pokazala (Program za prestrukturiranje energetike), da bi bilo to mogoče, če bi tretjino 'izgubljene' energije nadomestili z energetske učinkovitostjo, eno tretjino iz obnovljivih virov energije in eno tretjino iz objektov kogeneracije. Ta projekt je seveda tekkel pod okriljem države, vendar smo bili mi že ustanovljeni kot privatna agencija, za katero je bilo predvideno, da se bo kasneje razvila v državno institucijo. Enostavno zaradi tega, ker smo tako lahko najhitreje začeli

delati. Potem ko je bil zamenjan minister Tomšič, je prišlo do sprememb in iz tega načrta ni bilo nič. Vse do danes smo ostali privatno podjetje.

Podobne agencije po svetu sodelujejo tudi pri formiranju državnih politik. Je tudi to ena izmed vaših dejavnosti?

Glede na to, da smo bili na tem področju pionirji, smo predvsem na začetku sodelovali z državo tudi pri planiranju politik. Bili smo nekakšna svetovalna služba, pripravljali smo letne razpise, ocenjevali prispele ponudbe ... Najvišja raven planiranja in odločanja je seveda ves čas pripadala državnim organom. Na področju učinkovite rabe energije je danes to vlogo v celoti prevzela Agencija za učinkovito rabo pri Ministrstvu za gospodarske dejavnosti. Za področje

obnovljivih virov pa take institucije ni, tako da vlogo svetovalca za to področje v določenem obsegu še vedno opravljamo mi. Za njih pripravljamo razpis in ocenjujemo formalno in vsebinsko kvaliteto ponudb ter svetujemo, kateri od njih so primerni za realizacijo.

Se vam potemtakem zdi, da je Agencija za učinkovito rabo zgolj razraščanje birokracije?

Nikakor nisem proti njihovemu delovanju, pač pa me moti to, da se imenujejo agencija, ravno tako kot mi. Bolj smiselno se mi zdi, da bi bili urad. Mi kot agencija obstajamo že pet let, pridobili smo si veliko izkušenj pa tudi dobro ime. Zaradi podobnih imen pa ljudje našo agencijo velikokrat zamenjajo za njihovo in obratno. To me moti. Sploh pa moram poudariti, da sem zadovoljen, da smo ostali privatno podjetje. Tako se lahko ukvarjamo s konkretnimi projekti. Vse bistvene naloge, cilji in usmeritve so že načrtane. Sploh pa menim, da agencija z dejavnostjo, ki jo opravljamo mi, nima kaj iskati znotraj ministrstva. Imeti mora možnost za samostojno pridobivanje denarja od zainteresiranih institucij, recimo preko programa PHARE, imeti mora možnost normalnega poslovanja z drugimi podjetji ... Vse to je za državno agencijo težko ali pa celo nemogoče.

Kako imajo te stvari rešene drugod po svetu?

Francija, na primer, ima paradržavno institucijo, v kateri je zaposlenih okoli 700 ljudi. Nizozemska ima agencijo s 300 zaposlenimi in so delniška družba v državni lasti. V Angliji je tovrstna agencija nastala iz 'nuklearne' institucije in se še danes deloma financirajo iz 'nuklearnega' denarja. V Sloveniji do ustanovitve take agencije ne bo prišlo nikoli, saj bi bila za

to potrebna ogromna politična volja. Prav tako bi morali za kaj takega združiti našo agencijo, ZRMK, Inštitut Jožef Štefan in najverjetneje še koga. To pa po mojem mnenju ne bi bilo produktivno, saj so zdravi konkurenčni odnosi na tem področju dolgoročno pozitivna stvar.

Kaj poleg že omenjenega počne vaša agencija?

Smo izvajalska agencija. Kar zadeva domači trg, se prijavljamo na najrazličnejše razpise ministrstev. Pojavljamo se tudi na tujem trgu, vendar bolj zaradi referenc in dobrega imidža. Lansko leto smo 15 % celotnega prometa naredili za naročnike iz tujine. Naše delovanje bi lahko razdelil na dve področji: učinkovita raba energije in obnovljivi viri energije. V okviru teh dveh je naša dejavnost zelo raznolika: organizacija najrazličnejših izobraževalnih in osveščevalnih akcij, načrtovanje oglaševalskih akcij, izdajanje promocijskih brošur, izdelava ekonomskih študij in ekspertiz, organizacija najrazličnejših delavnic, vodenje konkretnih projektov ...

Lahko omenite kakšen konkreten, referenčni projekt?

Soorganizirali smo že dva posveta o uporabi biomase. Prvega leta 1994 v Jarenini; to je bil avstrijsko-slovenski posvet, drugega pa letos na Brdu pri Kranju. Rezultati so že vidni, saj je ministrstvo dobilo že kar nekaj konkretnih prijav za t. i. *feasibility* študijo in eno prijavo za konkretno izvedbo projekta (v Gornjem Gradu). Za Ministrstvo za gospodarske dejavnosti smo lani izdelali študijo, kako naj država spodbuja oz. sofinancira ukrepe za učinkovito rabo energije v gospodinjstvih. Na tej osnovi potekajo letos trije konkretni projekti. Mi smo na javnem natečaju pridobili konkretno

izvedbo projekta tesnjenja oken in vrat. Za Ministrstvo za gospodarske dejavnosti izvajamo tudi projekt subvencioniranja vgradnje solarnih sistemov za pripravo tople vode v gospodinjstvih. Trenutno pripravljamo še akcijo za energetske osveščanje mladih. Gre za posebno priložnostno Pisanemu listu (PIL). Tudi tu smo mi le postavili temelje, izvedbo pa prepustili tistim, ki mlade bolje poznajo. Zelo ponosni smo tudi na projekt 'Sodobni energetske sistemi za trgovine'. Dosedanji klasični pristop načrtovanja posameznih energetskih sistemov v trgovinah je največkrat tak, da se vsak od njih projektira in vgrajuje povsem ločeno in neodvisno. Pri tem se največkrat spregleda možnost funkcionalnih povezav nekaterih energetskih sistemov. A kot kažejo izkušnje, se da ravno tu privarčevati največ denarja. Recimo: sistemi za hlajenje kot stranski produkt 'pridelajo' veliko toplote, ki se pri nesmotrnem načrtovanju neizkoriščeno odvaja v okolje. Veliko bolj smiselno je to toploto izrabiti za ogrevanje prostorov in pripravo sanitarne tople vode.

Je na področju učinkovite rabe in obnovljivih virov Slovenija zelo daleč za Evropo?

Ravnokar sodelujemo tudi pri mednarodnem projektu, v okviru katerega pripravljamo strategijo prilagajanja Slovenije Evropski skupnosti. Ugotovili smo, da je naša država na področju energetskih standardov in kazalcev povsem primerljiva s preostalimi državami. Najsi gre za porabo energije na prebivalca, kakovost energetskih sistemov, dostopnost energetskih virov ... Zaostajamo le v t. i. ekonomskih 'miks' kazalcih, naprimer v energetske intenzivnosti, kar je poraba energije na bruto domači proizvod. Tudi pri energetske učinkovitosti smo kar trikrat boljši od povprečja drugih vzhodnoevropskih držav, smo nekje na polovici

povprečja Evropske skupnosti, boljši od Portugalske in nekako primerljivi z Grčijo. Nizke cene energije so ena izmed redkih slovenskih specifik na tem področju. Moje mnenje je, da bo potrebno povečati ceno električne energije in podvojiti davek na naftne derivate. Drugače pa so stvari, ki jih bomo predlagali za Slovenijo, zelo podobne tistim, ki jih predvideva 'bela knjiga' za Evropsko skupnost. Tudi drugod po Evropi imajo še velike potencialne pri izolaciji oken in vrat. Mislim, da je stanje v mnogih primerih drugod še slabše kot pa pri nas. Kar se obnovljivih virov tiče, smo nekoliko zadaj le pri uvažanju res najmodernejših tehnologij, ki pa so še povsod pilotskega značaja in še ne dajejo povsem konkretnih rezultatov.

V eni izmed študij, kjer smo raziskovali možnosti za finančno spodbujanje učinkovite rabe (upoštevajoč izkušnje Avstrije in Nizozemske), smo ugotovili, da ni dovolj le osveščenost porabnika, pač pa si je potrebno prizadevati tudi za osveščenost strokovnjakov s področja energetike. Nikakor ni dovolj, da se s problemi učinkovite rabe ukvarja pet ali šest majhnih podjetij. Vsa energetska podjetja imajo učinkovito rabo energije za nekaj povsem nepomembnega ali pa to vsaj ni njihov problem. Njih zanimajo širitve, gradnja novih energetskih objektov in morda učinkovitost njihovih lastnih objektov ... Predlagali smo povečanje cene energije in da bi same strokovnjake za energetiko pripravili do tega, da bodo zainteresirani za učinkovito rabo. Predlog je bil obravnavan v Državnem zboru, a na žalost zaenkrat še ni bilo dovolj posluha, da bi bil sprejet.

Kakšna bo vloga vaše agencije v prihodnosti?

Trenutno nas je v agenciji zaposlenih pet. Pričakujemo, da bi lahko v prihodnosti agencija zaposlovala do deset

strokovnjakov. Storitveni trg za naše področje je zaenkrat še na stopnji, ko ne dobivamo ponudb (komercialni trg se še ni vzpostavil), pač pa si delo preko razpisov iščemo sami. S tem nočem reči, da pri nas ni 'osveščencev'. Bodo pa tudi taki 'osveščenci', potem ko bodo naredili ekonomsko računico, ugotovili, da si nas kot posredniške agencije ne morejo privoščiti. Če pa nam bo, kot sem že dejal, uspelo zainteresirati energetska podjetja, potem lahko v prihodnosti tudi

mi pričakujemo nastanek komercialnega tržišča, s tem pa bi bilo tudi konkretnih ponudb za našo agencijo več.

*Agencijo za prestrukturiranje ener-
getike najdete v Ljubljani na Hajdrihovi 2,
telefon: 215 488.*

Iztok Stržinar